

KONFLIK DI SELATAN THAILAND : IMPLIKASI TERHADAP KESELAMATAN NASIONAL MALAYSIA

(Conflict in Southern Thailand: Implications Towards Malaysia National Security)

Mohd Firdaus Shahri & Mohd Iqbal Mohd Huda

ABSTRAK

Walaupun Malaysia berada dalam keadaan aman tanpa pergolakan dalaman yang boleh menjejaskan keselamatan negara, namun suasana ketidakstabilan pentadbiran dan politik di negara jiran mampu mencetuskan suasana tidak harmoni dan keresahan di kalangan penduduk seperti di Pengkalan Kubor, Kelantan. Malaysia turut dikejutkan dengan peristiwa berdarah Tak Bai, Thailand sehingga mengakibatkan 85 kematian disebabkan tembakan rambang. Berdasarkan data dan statistik oleh Polis Diraja Malaysia (PDRM), sebanyak 11,741 insiden pergolakan yang berlaku mulai tahun 2004 hingga tahun 2020 yang telah mengakibatkan 6,012 kematian serta 11,657 kecederaan. Kajian ini bertujuan mengenalpasti pergolakan dan konflik yang berlaku di selatan Thailand dan implikasinya kepada keselamatan negara. Kajian ini mengaplikasikan kaedah kualitatif dengan memperoleh data primer melalui temu bual berstruktur dengan para tokoh informan utama dari Malaysia seperti Majlis Keselamatan Negara (MKN), PDRM dan Agensi Kawalan Sempadan Malaysia (AKSEM), kaedah analisis berdasarkan kronologi dan diperkukuhkan dengan bukti-bukti empirikal melalui data sekunder. Dapatan kajian mendapati bahawa pergolakan dan konflik di Selatan Thailand mampu menjejaskan keselamatan negara. Walau bagaimanapun, pasukan keselamatan negara sentiasa bersedia dan meningkatkan kawalan melalui kerjasama sama ada diperingkat tempatan mahupun antarabangsa. Kesimpulannya, Malaysia tidak boleh terlalu selesa dengan keadaan sekarang dan perlu sentiasa berwaspada dengan sebarang kemungkinan yang akan berlaku supaya pencerobohan kedaulatan negara tidak berulang seperti yang berlaku di Lahad Datu, Sabah.

Kata kunci: Pergolakan dan Konflik, Selatan Thailand, Malaysia, Keselamatan Negara

ABSTRACT

Although Malaysia is in peace without internal conflicts which could affect national security, the administrative and political instability in neighbouring countries is capable to trigger a harmonious and anxiety such as in Pengkalan Kubor, Kelantan. Malaysia was also surprised by the bloody tragedy of Tak Bai, Thailand resulting in 7 dead due to random shots while another 78 people died due to shortness of breath while being taken to a place of detention. Based on Polis Diraja Malaysia (PDRM) data and statistics, a total of 11,741 incidents occurred from 2004 to 2020 which resulted in 6,012 dead and wounded 11,657 people. This research to identify the turmoil and conflict that occurred in Southern Thailand and its implications toward national security. This research applies a qualitative method of obtaining primary data through structured interviews with key informants from Malaysia (Majlis Keselamatan Negara (MKN), PDRM and Agensi Kawalan Sempadan Malaysia (AKSEM)); an analytical method based on chronology; and supported with empirical evidence from the secondary data. Findings show

that the turmoil and conflict in Southern Thailand could affect national security. However, the national security forces are always ready and increase control through cooperation both locally and internationally. Overall, this research conclude that Malaysia should not be too comfortable with the current situation and should always be vigilant with any possibility that will happen, so that the invasion of national sovereignty does not recur like what happened in Lahad Datu, Sabah.

Keywords: Turmoil and Conflict, Southern Thailand, Malaysia, National Security

PENGENALAN

Sejarah awal masyarakat Melayu Islam selatan Thailand bermula dari Kerajaan Langkasuka atau dikenali sebagai Kerajaan Hindu – Buddha yang diperintah oleh Raja Maha Bangsa. Sekitar 775 masihi, kerajaan ini telah diserang oleh Raja Seri Wilayah yang berasal dari Palembang Indonesia dan pertemburan tersebut menyebabkan Raja Maha Bangsa tewas (Che Mohd Aziz 2011). Setelah memiliki kuasa pemerintahan ke atas Kerajaan Langkasuka, Raja Seri Wilayah telah membuat keputusan memindahkan kedudukan asal kerajaan lama yang terletak di kawasan pedalaman ke pusat pentadbiran yang baru terletak di tepi pantai. Kedudukannya di tepi pantai, terlindung daripada ancaman cuaca tidak menentu, menjadikan ia pelabuhan yang strategik serta maju seterusnya menarik pedagang dari Eropah dan Timur Tengah untuk berdagang. Dari segi bangsa, bahasa, budaya dan agama, masyarakat ini adalah serumpun dengan masyarakat Melayu di nusantara seperti Malaysia, Indonesia, Brunei dan Singapura dan mengamalkan ajaran Islam dalam kehidupan.

Revolusi pergolakan selatan Thailand telah wujud sejak dari tahun 1786 (Ibid 2011) apabila kerajaan asal wilayah selatan Thailand iaitu kerajaan Patani jatuh di bawah pemerintahan kerajaan Siam yang dipimpin oleh Raja Chulalongkorn. Bagi menjamin kuasa kerajaan Siam ini kukuh dan dipatuhi, pelbagai dasar dan peraturan telah dikuatkuasakan. Pelaksanaan dasar-dasar telah menyebabkan penduduk tidak berpuas hati dan jalan penyelesaiannya adalah melalui pemberontakan terhadap pemerintah. Menjelang tahun 2004, keadaan kembali bergolak apabila Thaksin Shinawatra yang mula menduduki tampuk pemerintahan Thailand (tahun 2001 hingga tahun 2006). Pertembungan antara pihak kerajaan dengan kumpulan gerakan pemisah yang berjuang menuntut hak mereka telah menyebabkan ramai yang mati dan cedera termasuklah daripada pasukan keselamatan dan orang awam (Azhar Ahmad, Jayum Jawan & Azmi Awang 2012).

Hal ini turut menyebabkan Malaysia terkesan dengan ketidakstabilan negara jiran yang menjejaskan ketenteraman negara melalui kesan limpahan (*spill over effects*) daripada insiden di selatan Thailand. Kegagalan kerajaan Thailand mengurus seterusnya menyelesaikan pergolakan menyebabkan penduduk yang terkesan berhijrah ke negara jiran bagi mendapatkan perlindungan dan kehidupan yang lebih baik (Wan Shawaluddin & Zaini 2009). Kehadiran mereka ini mampu menjejaskan keselamatan negara malah menimbulkan keresahan di kalangan penduduk Malaysia sendiri. Kajian akan memberi fokus kepada konflik yang berlaku di Selatan Thailand dan implikasinya terhadap keselamatan nasional Malaysia.

SOROTAN KAJIAN

Kedaulatan dan Keselamatan Negara

Isu pergolakan selatan Filipina turut disentuh oleh Ramli Dollah et al. (2003) yang membincangkan isu kehadiran pendatang Filipina ke Sabah semakin bertambah serta menimbulkan suasana tidak harmoni sehingga memberi impak negatif kepada keselamatan negara. Kehadiran mereka yang tidak terkawal ini telah mengancam keselamatan penduduk tempatan seperti ancaman pembunuhan, rogol, rompakan dan menjejaskan aktiviti kehidupan seharian penduduk. Bagi mengatasi konflik ini, kerajaan Malaysia telah meningkatkan kawalan keselamatan negara melalui penambahan aset dan kelengkapan senjata yang moden. Pengkaji akan menumpukan kepada impak keselamatan negara dengan kemasukan pendatang Thailand terutamanya dari kawasan yang bergolak di selatan Thailand (merujuk kepada wilayah Pattani, Yala dan Narathiwat).

Pergolakan agama, etnik, kumpulan gerakan pemisah dan krisis ekonomi menjadi punca kepada ketidakstabilan sesebuah negara. Ketidakekapan negara berdepan dan menguruskan pergolakan ini mampu memberi ancaman kepada negara jiran. Dalam hal ini, Malaysia sebagai sebuah negara yang sedang membangun ekonominya dan politik yang stabil turut terpalit dengan keadaan negara jirannya seperti Indonesia, Filipina dan Thailand. Wan Shawaluddin Wan Hassan dan Zaini Othman (2009) mengaplikasi konsep *weak state* dalam kajiannya bagi melihat sejauh mana kegagalan pemerintah dalam memastikan keselamatan rakyatnya daripada ancaman tempatan mahupun antarabangsa. Ketidakstabilan sesebuah negara mampu memberi kesan limpahan (*spill over effects*) kepada jirannya. Sarjana menghujahkan Malaysia berhadapan dengan isu gerakan pemisah di Thailand yang memberi kesan langsung kepada negara ini. Ini disebabkan ahli kumpulan gerakan tersebut terdiri daripada etnik Melayu dan beragama Islam seperti majoriti penduduk Malaysia. Kebanyakan mereka masih mempunyai pertalian saudara dengan penduduk di Malaysia khususnya mereka yang tinggal di negeri Kelantan, Kedah dan Perak. Negara kita menjadi lokasi utama bagi ahli kumpulan gerakan pemisah ini untuk melarikan diri daripada diburu atau ditangkap oleh pihak berkuasa Thailand (Pitsuwan 1982). Ini menimbulkan kegusaran kepada Malaysia sekiranya berlaku limpahan pelarian ke negara ini kerana menimbulkan suasana tidak harmoni di kalangan penduduk Malaysia serta menjejaskan keselamatan negara. Selain itu, penglibatan kumpulan gerakan pemisah dengan jenayah transnasional seperti penanaman dan pengedaran dadah bagi membiayai kos operasi mereka turut memberi impak negatif kepada negara (J. Giraldo & H. Trinkunas 2007). Selain daripada menjadi laluan bagi penyeludupan dadah dan senjata, sempadan Malaysia – Thailand juga dijadikan hub penyeludupan manusia dari negara Myanmar, Bangladesh dan Nepal oleh kumpulan penjenayah transnasional.

Selain daripada tindakan mengawal kemasukan warga negara asing ke Malaysia, usaha juga ditingkatkan melalui kerjasama dan persefahaman di antara Malaysia dengan negara-negara jiran. Ini dijelaskan oleh Ruhanas Harun (2009) berhubung kerjasama dua hala Malaysia dengan negara jiran seperti Indonesia, Filipina dan Thailand. Artikel ini hanya membincangkan ancaman keselamatan di sempadan Malaysia – Thailand melalui penyeludupan beras, artifak, dadah, senjata termasuklah pemerdagangan orang. Tumpuan perlu diberikan kepada rundingan atau penjanjian damai yang menjadikan Malaysia sebagai fasilitator dalam menyelesaikan ketegangan di antara pihak pemerintah Thailand dengan kumpulan gerakan pemisah.

Dasar keselamatan nasional Malaysia terhadap pergolakan yang berlaku di Selatan Thailand sentiasa memberi fokus kepada keselamatan domestik serta keprihatinan terhadap masyarakat Muslim di wilayah tersebut yang bukan hanya dihubungkan oleh persamaan agama

sahaja tetapi turut meliputi persamaan dari segi etnik dan budaya (John Funston 2010). Konflik ini juga turut berpotensi dipengaruhi oleh kumpulan militan Islam seperti Kumpulan Mujahidin Malaysia (KMM) dan Jemaah Islamiyah (JI). Dalam hal ini, Malaysia sebagai negara yang paling hampir dengan wilayah yang bergolak dan dalam masa yang sama memastikan konflik ini tidak berlarutan sehingga menjejaskan keselamatan nasional Malaysia, usaha yang digerakkan seperti membawa isu ini dan dibincangkan di peringkat global supaya badan-badan antarabangsa mengambil cakna berhubung konflik ini serta memperkukuhkan kawalan keselamatan sempadan bagi memerangi implikasi limpahan konflik ke Malaysia.

Che Mohd Aziz (2011) dalam kajiannya menjelaskan pergolakan yang masih berlarutan sehingga kini disebabkan oleh pusat gegaran (*epicenter*) yang wujud kerana dasar dan pendekatan dengan matlamat tersembunyi oleh pihak kerajaan menyebabkan pergolakan bertambah serius. Dasar yang dilaksanakan oleh kerajaan ini tidak mempedulikan hak dan kepentingan penduduk wilayah selatan serta hanya menguntungkan pihak kerajaan sahaja. Pergolakan ini diklasifikasikan sebagai konflik asimetrik kerana kerajaan mempunyai kuasa pemerintahan dan menguatkuasakan segala dasar yang menguntungkan mereka sahaja. Manakala penduduk pula hanya mampu meluahkan rasa tidak puas hati melalui serangan sahaja.

Kajian oleh Wan Zailan Kamaruddin dan Ahmad Zuhdi (2012) meneliti isu dan cabaran masyarakat Muslim di Filipina termasuklah dari faktor dalaman, luaran, *top-down and bottom-up approaches* dan sebagainya. Kajian ini mendapati 93% penduduk Filipina beragama Kristian, 5% adalah Islam manakala 2% tidak mempunyai agama. Oleh itu, timbul diskriminasi agama memandangkan penduduk Kristian adalah majoriti dengan taraf serta kedudukan mereka lebih tinggi berbanding dengan penduduk beragama lain. Isu ini hampir sama berlaku kepada penduduk di selatan Thailand yang duduk di bawah pemerintahan kerajaan Buddha cuma berbeza daripada agama yang dianuti pihak pemerintah.

Faktor kedudukan Malaysia yang berada di tengah-tengah rantau Asia Tenggara mempengaruhinya dalam pembentukan dasar luar Malaysia (Ramli Dollah & Eko Prayitno Joko 2015). Dalam situasi di Filipina, ketidakstabilan di wilayah selatan negara tersebut berpotensi memberi ancaman kepada keselamatan, ekonomi dan politik negara. Oleh itu, Malaysia mengambil pendekatan memakmurkan jiran yang bertujuan mencapai situasi menang-menang di antara Malaysia dengan negara jiran. Hal ini dapat dikaitkan dengan situasi di mana Malaysia berdepan dengan isu pendatang dan pelarian Filipina serta kejadian penculikan ke atas rakyat atau pelancong yang berada di Malaysia oleh Kumpulan Abu Sayyaf (kumpulan penganas di selatan Filipina). Isu pendatang dan pelarian Filipina di Sabah mula timbul disebabkan peluang pekerjaan dan jaminan kehidupan yang lebih baik di Malaysia berbanding di Filipina.

Kesinambungan daripada pergolakan di selatan Filipina ini, Zarina Othman et al. (2016) menghujahkan tempias pergolakan tersebut telah mengenai Malaysia sehingga berlakunya pencerobohan ke atas Lahad Datu, Sabah pada 9 Februari 2013. Tragedi ini berpunca daripada kedudukan Sabah yang mempunyai jajaran pantai yang sangat panjang, bilangan anggota keselamatan untuk mengawal keseluruhan Sabah tidak mencukupi dan ancaman daripada Tentera Kesultanan Sulu (TKS) yang menuntut bahawa Sabah adalah wilayah jajahan mereka telah menjejaskan keselamatan negara. Faktor lain yang turut memerlukan perhatian kerajaan Malaysia adalah kesiapsiagaan anggota keselamatan negara, kawalan keselamatan dan pembangunan aset. Ini termasuklah melihat semula penggunaan teknologi terkini, sumber manusia dan kecanggihan peralatan.

Situasi pergolakan di selatan Filipina pula berpunca daripada tuntutan Bangsamoro yang inginkan kebebasan memerintah, menguruskan kawasan sendiri dan mahukan identiti

mereka diiktiraf (Ruhanas Harun 2017). Keengganan kerajaan memenuhi tuntutan ini menyebabkan mereka memberontak melalui penentangan bersenjata. Bagi pihak kerajaan, penentangan bersenjata ini dianggap sebagai ancaman kepada keselamatan negara dan keutuhan wilayah Filipina. Oleh itu, sebagai serangan balas, kerajaan mengambil pendekatan ketenteraan. Berbeza dengan Bangsamoro, tindakan kerajaan yang cuba mengasimilasi budaya dan identiti penduduk selatan Thailand dengan budaya Thailand mengikut ajaran Buddha berpotensi mengancam identiti dan hak bagi mereka menentukan masa depan sendiri.

Implikasi limpahan konflik kepada Malaysia mulai berlaku apabila penduduk Melayu Islam dari wilayah Selatan migrasi ke Malaysia disebabkan oleh persamaan etnik dan agama serta kerancakan pembangunan ekonomi di Malaysia meraih minat mereka. Kebanyakan mereka terlibat di dalam sektor pertanian, pemprosesan makanan, perusahaan restoran dan kerja-kerja tempatan. Migrasi ini juga disebabkan kemunduran dan tiada pembangunan sektor ekonomi oleh kerajaan pemerintah. Nicole Girard (2018) menyatakan kesukaran untuk mendapatkan data yang tepat berhubung jumlah sebenar penduduk wilayah tersebut yang migrasi ke Malaysia. Beliau menganggarkan dari tahun 2009, sekurang-kurangnya 20 peratus daripada jumlah penduduk wilayah tersebut telah menetap dan bekerja di Malaysia. Berdasarkan Badan Pembangunan Ekonomi dan Sosial Kebangsaan, Thailand (NESDB), pada tahun 2015 merekodkan kadar kemiskinan di wilayah Selatan Thailand adalah pada kadar 33 peratus berbanding dengan kadar kemiskinan kebangsaan iaitu hanya 7.2 peratus sahaja. Hal yang demikian, pergolakan dan kadar kemiskinan serta ketiadaan usaha pembangunan sektor ekonomi oleh kerajaan Thailand di wilayah ini mengakibatkan migrasi penduduk ke Malaysia yang sekaligus berpotensi mengancam keselamatan nasional Malaysia.

Tanggungjawab urusan keselamatan negara digalas oleh Majlis Keselamatan Negara (MKN). Oleh itu, MKN pada tahun 2019 telah melancarkan Dasar Keselamatan Negara bagi memperincikan peranannya dalam memastikan kedaulatan dan keselamatan negara terjamin. MKN mendefinisikan keselamatan negara sebagai suatu situasi bebas daripada sebarang ancaman terhadap nilai teras negara sama ada berbentuk ancaman domestik mahu pun luar negara. Oleh yang demikian, kajian ini akan melihat ancaman dari luar negara iaitu pergolakan selatan Thailand yang berpotensi menjejaskan keselamatan negara.

Mohd Irwan Syazli dan Mohammad Agus (2020) mengengahkan kajian berhubung perkaitan kumpulan gerakan pemisah di Asia Tenggara seperti Gerakan Aceh Merdeka (GAM) di Indonesia, Barisan Pembebasan Islam Moro (MILF) di selatan Filipina dan Pertubuhan Pembebasan Patani Bersatu (PULO) di selatan Thailand dengan terorisme. Kumpulan-kumpulan ini dipercayai terlibat dalam pelbagai bentuk serangan dan keganasan seperti tembakan, pengeboman dan penculikan sehingga menyebabkan kematian dan kecederaan kepada anggota pasukan keselamatan serta orang awam. Kajian mendapati terdapat persamaan dan perkaitan dari segi tingkah laku, sumber latihan ketenteraan, sumber kewangan dan kelengkapan senjata yang diperolehi oleh kumpulan-kumpulan gerakan pemisah ini dengan kumpulan pengganas antarabangsa seperti Al-Qaeda dan Jemaah Islamiyah (JI). Situasi ini sudah semestinya menjejaskan keselamatan negara serta rantau Asia Tenggara.

Pengurusan dan Penyelesaian Konflik

Pentingnya pengurusan dan penyelesaian konflik adalah kerana ahli kumpulan gerakan pemisah terdiri daripada etnik Melayu yang beragama Islam. Negeri di Malaysia yang bersedempadan dengan wilayah konflik di selatan Thailand terdiri daripada Perlis, Kedah Perak dan Kelantan menjadi sasaran utama mereka untuk melarikan diri daripada pihak keselamatan Thailand dan seterusnya mendapatkan perlindungan di negeri-negeri berjiran ini (Wan

Shawaluddin & Zaini Othman 2009). Ditambah pula dengan semangat persaudaraan yang tinggi, ia boleh menyumbang kepada kemasukan tidak terkawal ke Malaysia.

Setiap pergolakan yang berlaku perlu diuruskan dengan baik dan diselesaikan dengan segera. Oleh itu, Che Mohd Aziz (2011) mencadangkan penyelesaian konflik di antara pihak kerajaan Thailand dengan penduduk wilayah selatan dengan memberikan kefahaman tentang budaya masing-masing. Ini kerana kedua-duanya mempunyai budaya yang berbeza di mana kerajaan mengamalkan budaya Buddha manakala penduduk wilayah selatan pula dengan amalan budaya Islam. Mereka perlu jujur dan tidak berselindung daripada sebarang muslihat yang mampu mencetuskan kembali konflik. Di samping itu, pihak-pihak luar termasuklah negara jiran, badan-badan antarabangsa mahupun NGO yang mempunyai kepakaran dan kemahiran untuk turut serta bagi menyelesaikan pergolakan ini.

Pendekatan yang diperkenalkan oleh Malaysia dalam hubungan luarnya dengan Filipina melalui dasar *prosper thy neighbour* (Ramli Dollah & Eko Prayitno Joko 2015) adalah usaha Malaysia membantu negara tersebut menyelesaikan pergolakannya. Ini kerana dengan pelaksanaan dasar tersebut pergolakan mampu diselesaikan dan kesannya, Malaysia akan kembali makmur dan seterusnya mampu memperkasakan ekonomi negara serta serantau. Walaupun usaha memakmurkan jiran ini masih belum menunjukkan tanda positif, tetapi ia adalah langkah proaktif negara bagi mencapai penyelesaian konflik di Filipina. Polisi yang sama juga boleh diadaptasikan di dalam kajian ini dengan memakmurkan jirannya iaitu Thailand.

Setelah berlakunya peristiwa pencerobohan Lahad Datu, Sabah, kerajaan Malaysia telah mengambil langkah proaktif dengan menubuhkan pasukan kawalan keselamatan pantai timur Sabah iaitu Kawasan Keselamatan Khas Pantai Timur Sabah (*Eastern Sabah Security Command* - ESSCOM). Tindakan pencerobohan oleh Tentera Kesultanan Sulu (TKS) ini adalah diandaikan sebagai usaha menggagalkan perjanjian damai yang diusahakan oleh Malaysia bagi menyelesaikan pergolakan di antara kerajaan Filipina dengan Bangsamoro. Memandangkan pencerobohan ini turut melibatkan aktor bukan negara, Malaysia perlu sentiasa berhati-hati bagi memastikan kejadian seperti ini tidak berlaku lagi kerana kekacauan seperti ini menyebabkan penduduk berasa resah dan tidak selamat serta boleh menggugat pembangunan ekonomi negara dan serantau. Usaha kawalan keselamatan kawasan perairan tidak hanya dibawah tanggungjawab Malaysia sahaja. Memandangkan kawasan perairan negara dikongsi bersama-sama dengan Indonesia dan Filipina, kedua-dua negara tersebut turut sama perlu mengembeling tenaga bagi mengawal keselamatan perairan masing-masing (Zarina Othman et al. 2016).

Pergolakan di selatan Filipina masih belum menemui jalan penyelesaiannya kerana kedua-dua pihak masih belum bersedia dan masih ada sikap curiga dengan agenda tersembunyi. Mereka mempunyai kepentingan tersendiri dan tiada kesepakatan dalam menyelesaikannya. Banyak pihak telah berusaha untuk menyelesaikan pergolakan ini termasuklah dari Malaysia, Indonesia, OIC dan masyarakat antarabangsa tetapi ia hanya bersifat sementara. Pendamaian sementara ini masih rapuh dan memerlukan penyelesaian kekal yang segera melalui pelaksanaan perjanjian pendamaian yang telah dirangka dan dipersetujui bersama. Sekiranya tiada tindakan yang segera ke arah pendamaian, dikhawatiri ia akan merugikan kedua-dua belah dan mengancam kestabilan dan keselamatan rantau ini (Ruhanas Harun 2017).

Sama seperti konflik di selatan Filipina, peranan Malaysia sebagai negara yang berjiran amat penting dan mampu merencanakan ke arah yang lebih positif. Malaysia sendiri telah menyumbang dalam bentuk material, idea serta bimbingan. Malah penglibatan badan antarabangsa juga turut menyumbang kepada penyelesaian konflik namun masih belum mencukupi untuk membendung daripada konflik berterusan (Mohd Roslan & Hamidah 2017).

Sebagai rumusannya kerjasama dan perhatian yang diberikan oleh Malaysia adalah menjurus kepada menjamin hubungan dua hala yang baik dan harmoni bagi kedua-dua negara selain daripada menumpukan keselamatan serta keamanan negara.

Pergolakan di selatan Thailand masih belum menemui jalan penyelesaian ke arah pendamaian walaupun dengan penglibatan Malaysia sebagai fasilitator. Tindakan kerajaan yang tidak menghormati dan memahami budaya serta identiti penduduk Melayu Islam menjadikan pergolakan ini berpanjangan. Penghapusan bahasa Melayu, tulisan jawi, ajaran Islam dan bangsa Melayu yang menjadi amalan turun temurun serta paksaan ke atas mereka oleh pihak kerajaan supaya mengamalkan budaya Thai Buddha menyebabkan mereka bangkit menentang kerajaan. Oleh itu, setelah mengenal pasti punca kepada pergolakan ini, kerajaan perlu mengubah pendekatan mereka melalui pengiktirafan amalan budaya dan identiti penduduk Melayu Islam di selatan Thailand. Penglibatan dan sokongan luar seperti pemimpin negara, pertubuhan antarabangsa (PBB, OIC dan ASEAN), NGO dan institusi kerajaan seperti pusat penyelidikan dan universiti mampu memudahkan serta melancarkan proses pendamaian dan akhirnya menyelesaikan pergolakan ini (Che Mohd Aziz & Mohammad Zaki 2019).

Rumusannya, pelbagai ancaman yang mengganggu keselamatan negara serta usaha dalam menguruskan dan menyelesaikan konflik dengan kaedah yang terbaik. Justeru, berdasarkan permasalahan tersebut, kajian ini memperincikan pergolakan serta ketidakstabilan negara jiran memberi implikasi kepada keselamatan negara. Dalam konteks kajian ini juga akan menyentuh usaha yang diambil oleh pihak berkuasa keselamatan negara dalam memastikan kawalan sempadan berada di tahap yang optimum agar kesan limpahan (*spill over effect*) pergolakan negara jiran tidak menjejaskan kedaulatan negara dan menjamin kesejahteraan rakyat.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian yang dijalankan berbentuk kualitatif dengan menggunakan kaedah temu bual sebagai sumber primer manakala bahan rujukan bercetak, artikel serta bahan elektronik sebagai sumber sekunder. Kaedah ini digunakan untuk mengenalpasti pergolakan di selatan Thailand mampu memberi implikasi kepada keselamatan negara. Pengkaji telah menemubual seorang (1) pegawai dari Sekretariat *Joint Working Group Peace Dialogue Process on southern Thailand*, Majlis Keselamatan Negara (MKN), seorang (1) pegawai dari Polis Diraja Malaysia (PDRM) dan dua (2) pegawai dari Agensi Kawalan Sempadan Malaysia (AKSEM). Pengkaji telah menyediakan 18 soalan yang merangkumi ancaman pergolakan selatan Thailand kepada keselamatan negara, kesiapsiagaan anggota keselamatan negara, akta atau perintah yang terpakai kepada anggota kumpulan gerakan pemisah yang menyeberangi sempadan dan mengugat keselamatan negara, kerjasama kawalan sempadan antara agensi tempatan serta antarabangsa, cabaran, penambahbaikan dan strategi kawalan sempadan negara.

Sumber sekunder pula melalui bahan rujukan bercetak seperti dokumen awam dan kerajaan, buku, kertas disertasi, tesis, jurnal, majalah, akhbar dan sumber elektronik seperti video, dokumenteri dan carian di internet.

DAPATAN KAJIAN

Pengkaji membahagikan kepada lima (5) topik iaitu pergolakan, ancaman, cabaran, penambahbaikan dan strategi kawalan keselamatan negara bagi menjelaskan dapatan kajian.

Pergolakan

Konflik adalah situasi yang berlaku melibatkan dua pihak, satu pihak membuat tuntutan manakala satu pihak lagi menolak tuntutan tersebut (Phillips & Halevy 2015). Konflik akan berterusan sekiranya tiada kerjasama yang baik antara kedua-duanya. Lebih membimbangkan terdapat anasir luar yang mula mempengaruhi serta mengambil kesempatan dengan keadaan ini seperti pejuang *Islamic State* mahupun kumpulan-kumpulan pengganas antarabangsa yang lain. Jika keadaan ini berlaku, rantau Asia Tenggara berada dalam keadaan yang tidak stabil serta boleh menimbulkan suasana tidak harmoni di kalangan negara-negara jiran. Terutamanya dalam pergolakan selatan Thailand ini, Malaysia sebagai negara yang bersempadan akan terkesan dengan penglibatan kumpulan pengganas antarabangsa.

Pergolakan yang berlarutan bermula dari tahun 2004 sehingga kini dibahagikan kepada tiga punca utama. Pertama adalah disebabkan tindakan perluasan kuasa semenjak pemerintahan Raja Siam ke atas wilayah selatan dengan menggunakan kekerasan. Pelaksanaan dasar *Thesaphiban* (dasar *decentralization*) bagi mengambil alih hak pemerintahan daripada Raja Melayu dihapuskan dan digantikan dengan penguasaan pemerintahan. Tindakan kekerasan menyebabkan penduduk tidak berpuas hati dan berlakunya penentangan terhadap pemerintah. Seterusnya, berpunca daripada dominasi kuasa dengan memaksa penduduk mengikut arahan kerajaan sehingga mengubah identiti dan budaya yang telah lama mereka amalkan. Dasar *Rathaniyom* (ciri-ciri kebudayaan Siam) pula menyentuh isu identiti dan budaya mereka. Akhir sekali adalah usaha kerajaan untuk mengawal konflik telah diabaikan semenjak pemerintahan Thaksin yang menggunakan pendekatan kekerasan. Ini membuka ruang kepada kumpulan gerakan pemisah kembali aktif bagi memperjuangkan hak mereka melalui penentangan kepada kerajaan (Che Mohd Aziz 2012).

Kewujudan *epicenter* konflik di selatan Thailand menyebabkan penyelesaiannya masih kabur. Ini dikaitkan dengan pelaksanaan dasar dan pendekatan yang hanya menjamin kepentingan pihak kerajaan tetapi mengabaikan keperluan dan kehendak penduduk. Diikuti dengan paksaan kepada penduduk untuk patuh dan taat kepada dasar yang dilaksanakan. Konflik simetrik ini menyulitkan penyelesaian konflik apabila wujud pertembungan kehendak daripada kedua-dua aktor ini.

Jadual 1 : Pecahan populasi penduduk Thailand mengikut kaum.

Bil.	Kaum	Jumlah	Peratus (%)
1.	Buddha	54.5 juta	87.2%
2.	Muslim	7.5 juta	12%
3.	Kristian	0.45 juta	0.72%
4.	Lain-lain (Hindu, Confusians, Sikh)	0.05 juta	0.08%

Sumber: Thai Embassy.org (2020)

Jadual 2 : Pecahan populasi penduduk mengikut kaum di selatan Thailand.

Bil.	Wilayah	Muslim	Buddha	Kristian
1.	Pattani	500,000	130,000	4,000
2.	Narathiwat	600,000	100,000	3,000
3.	Yala	300,000	200,000	3,000
Jumlah keseluruhan		1.4 juta	0.43 juta	0.01 juta

Sumber: Thai Embassy.org (2020)

Jadual 1 menunjukkan pecahan populasi penduduk Thailand mengikut kaum yang direkodkan pada tahun 2020. Kaum Buddha adalah majoriti dengan jumlahnya seramai 54.5 juta penduduk iaitu mewakili 87.2% daripada keseluruhan penduduk Thailand. Kaum Muslim pula menduduki tangga kedua dengan jumlah 7.5 juta iaitu sebanyak 12% manakala kaum Kristian dan lain-lain (Hindu, Confusians, Sikh) berjumlah 0.5 juta (0.8%).

Walau bagaimanapun, memandangkan kajian ini mengkaji pergolakan di selatan Thailand, Jadual 2 menunjukkan pecahan populasi penduduk mengikut kaum di wilayah berkenaan yang direkodkan oleh Thai Embassy.org pada tahun 2020. Jumlah keseluruhan penduduk Muslim adalah seramai 1.4 juta yang merangkumi 76.09% daripada jumlah keseluruhan penduduk di wilayah selatan Thailand. Ini menjadikan penduduk Muslim sebagai majoriti di wilayah tersebut berbanding dengan penduduk Buddha yang hanya 0.43 juta (23.37%) sahaja manakala penduduk Kristian seramai 0.01 juta (0.54%). Dengan komposisi ini jelaslah bahawa sebarang dasar yang dilaksanakan oleh pihak kerajaan hanya menguntungkan sebelah pihak sahaja sehingga mengundang rasa tidak senang di kalangan penduduk Melayu Islam.

Masyarakat Melayu Islam di selatan Thailand berdepan dengan tekanan oleh pihak pemerintah Thailand yang hendak mengukuhkan kuasanya melalui pelaksanaan dasar politik 'Negara Thai Untuk Bangsa Thai'. Pelaksanaan dasar *Thesapidan* yang bertujuan menghapuskan institusi raja-raja Melayu, penerapan dasar *Rathaniyom* dengan asimilasi budaya Thailand ke dalam identiti, budaya, ekonomi, pendidikan dan agama. Akhir sekali dasar *Nikhom Sang Kon Eng* bagi mengurangkan populasi penduduk Melayu Islam di wilayah selatan dengan membawa masuk masyarakat Thai-Buddha ke selatan yang telah menjejaskan ekonomi serta pendapatan penduduk tempatan. Hasil pelaksanaan dasar-dasar ini telah memberi kesan negatif dan membangkitkan semangat untuk memberontak di kalangan masyarakat Melayu Islam (Haslindawati 2017).

Revolusi konflik selatan Thailand ini bermula seawal tahun 1896 (Abdullah Zakaria 2008) apabila penduduk wilayah selatan ini berjuang untuk membebaskan wilayah mereka daripada penguasaan pemerintahan Thailand. Ketidakadilan pembahagian kutipan cukai dan penyalurannya, pembangunan yang tidak seragam menyebabkan penduduk tidak berpuas hati dan menuntut hak mereka. Manakala, sekitar tahun 1968 pula, penduduk wilayah selatan bersama-sama kerajaan memerangi kebangkitan ideologi komunis oleh Parti Komunis Malaya (PKM) dengan *Communist Party of Thailand* (CPT) di sempadan Malaysia – Thailand (Mahmud Embong 2008). Kerjasama baik ini menyebabkan penduduk wilayah selatan memberi tumpuan dan bersama-sama dengan kerajaan menanggapi insurjensi komunis. Akhirnya ideologi komunis terkubur kerana tiada sokongan penduduk dan tekanan daripada kerajaan.

Walau bagaimanapun, setelah berakhirnya keganasan komunis, penduduk wilayah selatan kembali aktif dengan kumpulan gerakan pemisah menjelang tahun 2004 (Che Mohd Aziz & Mohammad Zaki 2019). Ia bermula dengan tragedi rampasan senjata di kem tentera Rachanacarin semasa pemerintahan Thaksin. Kejadian ini berlaku di kem tentera Rachanacarin di Kampung Pileng, Daerah Cho Airong, Wilayah Narathiwat pada 4 Januari 2004 (Mohamad Fakri 2009). Ia berlaku pada jam 2.00 pagi apabila sekumpulan bersenjata telah menyerang kem tentera tersebut sehingga menyebabkan empat (4) orang tentera beragama Buddha terbunuh malah turut merampas senjata antaranya 380 laras senapang jenis M16, 24 laras mesingun, 7 laras jenis RPG, 2 laras jenis M60 dan 14 pucuk pistol jenis 11mm. Kejadian ini berlaku kerana kegagalan pihak kerajaan memberikan hak autonomi kepada penduduk serta kegagalan pihak kerajaan berunding dengan kumpulan gerakan pemisah.

Pengkaji berpandangan, kerajaan mempunyai kuasa sepenuhnya dalam mentadbir dan melaksanakan dasar yang telah dirancang sebelum ini. Oleh itu, tidak adil jika beban punca konflik ini yang berlaku diletakkan sepenuhnya kepada kumpulan penduduk sahaja. Kerajaan telah memaksa penduduk untuk mengikut acuan pemerintahan mereka tetapi dalam masa yang sama ekonomi serta infrastuktur di wilayah berkenaan masih mundur sehingga mendesak penduduk berhijrah ke negara jiran iaitu Malaysia bagi meneruskan kelangsungan hidup mereka.

Tragedi Masjid Kerisek, Narathiwat pula berlaku pada 28 April 2004 yang bermula apabila 30 orang ahli kumpulan bersenjata menyerang dan menembak mati dua (2) anggota polis yang sedang berkawal. Setelah itu, mereka melarikan diri kerana khuatir keselamatan mereka sambil membawa senjata jenis AK47 dan M16 serta berlindung di Masjid Kerisek (Pisalasupongs 2009). Ketika di masjid tersebut, mereka terus melakukan serangan terhadap anggota keselamatan Thailand yang berkawal di kawasan luar masjid. Setelah beberapa jam menunggu sambil penduduk setempat berkumpul untuk membantu kumpulan bersenjata, pasukan keselamatan telah melepaskan tembakan bagi memerangi kumpulan bersenjata tersebut. Walau bagaimanapun, setelah bersurainya ketegangan ini, didapati hanya sebilangan kecil sahaja yang membawa senapang manakala selebihnya hanya membawa parang sahaja. Tragedi ini telah menimbulkan ketegangan di antara pihak keselamatan dengan penduduk setempat. Ia dapat dilihat melalui tindakan penduduk kampung mengelilingi pasukan keselamatan ditambah dengan provokasi menyebabkan pasukan keselamatan terdesak seterusnya melepaskan tembakan kepada penduduk kampung.

Seterusnya, peristiwa berdarah Tak Bai yang berlaku dalam tahun yang sama iaitu pada 25 Oktober 2004. Seramai tujuh (7) orang mati semasa tembakan rambang oleh pihak polis semasa menyuraikan demonstrasi, 78 orang mati kerana sesak nafas ketika di bawa dari Tak Bai ke Kem Tentera Ingkhayuth Boriharn, Telaga Bakong, Daerah Nongcik, Patani yang jaraknya sejauh 150km manakala 1,292 orang ditahan atas kesalahan berhimpun sehingga menimbulkan rusuhan (Ghazalee 2013). Siasatan daripada laporan mendapati punca utama berlakunya demonstrasi adalah balas dendam pihak keselamatan termasuklah polis dan tentera terhadap penduduk Melayu Islam.

Natijah daripada tragedi ini, akhirnya kerajaan mengambil keputusan untuk memberikan perhatian yang serius dalam menguruskan hal ehwal penduduk. Setiap dasar yang dikuatkuasakan akan dipastikan ia memenuhi kehendak serta keperluan penduduk setempat. Antaranya menyalurkan bantuan kebajikan, pemberian pampasan, pembangunan ekonomi, pendidikan serta berjanji melindungi hak asasi manusia. Kerajaan telah memperuntukkan bayaran pampasan sebanyak 400,000 Bath kepada keluarga yang kematian ahli keluarga. Manakala bagi mereka yang mengalami kecederaan atau kehilangan upaya hidup, diberikan sebanyak 200,000 Bath setiap seorang (Ibid 2013). Peristiwa ini memberikan impak yang positif ke arah penyelesaian konflik melalui perubahan struktur konflik.

Jadual 3: Data dan statistik pergolakan selatan Thailand mulai tahun 2004 hingga tahun 2020.

TAHUN	INSIDEN	MATI	CEDERA
2004	947	653	609
2005	1354	502	1170
2006	1486	658	997
2007	1798	809	1595
2008	766	447	961
2009	754	453	970
2010	635	324	815

2011	593	384	834
2012	542	337	878
2013	798	368	707
2014	436	251	474
2015	321	133	345
2016	253	99	338
2017	343	191	438
2018	274	130	186
2019	204	129	192
2020	237	144	148
JUMLAH	11741	6012	11657

Sumber : Polis Diraja Malaysia (2021)

Jadual 3 menunjukkan data dan statistik pergolakan selatan Thailand dari tahun 2004 hingga tahun 2020 yang diperoleh daripada PDRM. Tempoh ini diambil semasa pemerintahan Thaksin kerana timbul rasa tidak puas hati di kalangan penduduk wilayah selatan dengan corak pentadbiran beliau. Semasa pentadbirannya, beliau telah bertindak membubarkan Pusat Pentadbiran Wilayah Sempadan (SBPAC) pada 2 Mei 2002. Tindakannya ini menyebabkan penduduk merasakan terdapatnya jurang antara kerajaan dengan masyarakat kerana tiada lagi tempat untuk mereka membuat aduan berhubung salah laku pihak berkuasa.

Daripada rekod ini, jumlah insiden yang berlaku di wilayah selatan Thailand sebanyak 11,741 yang mengakibatkan seramai 6,012 orang mati dan mencederakan 11,657 orang. Jumlah kematian dan kecederaan ini termasuklah dari penduduk setempat dan anggota keselamatan. Sehingga tahun 2020, penduduk masih berasa tidak selamat dengan keadaan sekeliling. Hal ini menyebabkan pasukan keselamatan sentiasa berada dalam keadaan bersedia. Apabila penduduk berasa tidak selamat, urusan seharian juga akan terganggu kerana mereka sentiasa dibayangi serangan. Seterusnya, menjejaskan pendapatan penduduk dan memberi kesan negatif kepada ekonomi.

Sejak kebelakangan ini, jumlah insiden menunjukkan pola penurunan. Tetapi ia tidak boleh diambil ringan kerana daripada data ini menunjukkan insiden daripada pergolakan masih berlaku sehingga menyebabkan kematian dan kecederaan. Lebih menyedihkan apabila mangsa yang terlibat di kalangan warga emas, kanak-kanak, golongan wanita yang tidak berdosa serta tidak terlibat secara langsung di dalam pergolakan tersebut.

Ancaman

Kemunculan kumpulan gerakan pemisah yang menuntut kuasa autonomi untuk memerintah di wilayah sendiri adalah impak daripada peninggalan penjajah yang mengerakkan pelbagai dasar dalam usaha mengelakkan rakyat bersatu atas nama bangsa dan agama kerana penyatuan penduduk menyukarkan usaha mereka untuk mempunyai kuasa penuh pemerintahan. Selepas mengaut segala sumber hasil negara jajahan, penjajah meninggalkannya dengan memberikan kemerdekaan dalam keadaan ekonomi dan politik yang masih rapuh. Kesannya, muncul konflik dalaman negara yang mendorong kepada terbentuknya kumpulan-kumpulan gerakan pemisah yang berusaha untuk menuntut hak kuasa autonomi ke atas wilayah mereka.

Menurut Mohd Irwan dan Mohammad Agus (2020) kewujudkan kumpulan gerakan pemisah di selatan Thailand disebabkan oleh: (1) penindasan agama, bangsa dan kaum oleh kerajaan kepada penduduk minoriti; (2) usaha penduduk minoriti mempertahankan hak dan identiti; (3) memelihara agama, bahasa, budaya dan identiti; (4) memperjuangkan hak politik

dan ekonomi; dan (5) faktor sejarah yang menaikkan semangat nasionalisme serta hak penentuan untuk memerintah sendiri (*self-determination*).

Pertubuhan Pembebasan Patani Bersatu (PULO) (Ibid 2020) iaitu salah sebuah kumpulan gerakan pemisah yang masih aktif sehingga hari ini dan mempunyai hubungan serta tindakan yang sama dengan kumpulan terorisme antarabangsa seperti Al-Qaeda dan Jemaah Islamiyah. PULO dikaitkan dengan tindakan keganasan seperti pengeboman di tempat awam sehingga menyebabkan kematian. Tindakan mereka bagi membalas dendam dengan bantuan persenjataan daripada *state sponsored terrorism* seperti Libya dan Afghanistan. Perjuangan PULO terbahagi kepada dua (2) kaedah iaitu: (1): tanpa kekerasan melalui saluran politik, diplomasi dan rundingan; dan (2): tindakan kekerasan melalui penubuhan Tentera Pembebasan Bersatu Pattani untuk menyerang kem-kem tentera dan pos kawalan bagi membebaskan anggota mereka serta mendapatkan bekalan senjata.

Walaupun PULO tidak disenaraikan dalam *United Nations List of Foreign Terrorist Organizations*, tetapi dua (2) perkara yang boleh mengaitkan kumpulan gerakan pemisah ini dengan kumpulan pengganas antarabangsa. Pertamanya adalah latihan ketenteraan, sumber kewangan dan bekalan senjata api yang berhubungan dengan gerakan teroris global iaitu Al-Qaeda dan Jemaah Islamiyah. Kedua, tindakan keganasan yang menasarkankan orang awam melalui pengeboman, penculikan, pembunuhan dan rampasan. Kedua-dua hujah ini menyokong kumpulan gerakan pemisah PULO mempunyai kaitan dengan kumpulan pengganas antarabangsa.

Berdasarkan kepada laporan dan pemerhatian badan antarabangsa mendapati terdapatnya potensi perkembangan aktiviti *Islamic State of Iraq and Syria* (ISIS) di Thailand terutamanya di wilayah selatan yang bersempadan dengan Malaysia. Walau bagaimanapun, laporan oleh *International Crisis Group* (2017) menegaskan bahawa tiada bukti kukuh sokongan kumpulan gerakan pemisah ini kepada ISIS tetapi ia lebih menjurus kepada matlamat untuk mencapai hak autonomi atau pemerintahan sendiri. Tetapi ia tidak boleh diambil mudah kerana kemungkinan penglibatan ahli kumpulan dengan perjuangan ISIS masih terbuka dan mampu mempengaruhi perjuangan dan sokongan mereka. Dalam hal ini, kerajaan Thailand perlu mengambil langkah drastik dengan mengadakan perbincangan bersama-sama kumpulan gerakan pemisah bagi mengekang penerapan pemahaman dan perjuangan ISIS daripada mempengaruhi ideologi mereka.

Bagi PDRM, pergolakan di selatan Thailand sememangnya berpotensi menjadi ancaman kepada keselamatan Malaysia memandangkan kedudukan geografi antara wilayah tersebut dengan Semenanjung Malaysia yang bersempadan. Di samping itu, faktor hubungan kekeluargaan yang telah wujud sekian lama antara penduduk di kawasan sempadan turut memberi kesan terhadap potensi ancaman keselamatan negara. Pergolakan ini bukan sahaja mengancam keselamatan Malaysia dan Thailand, malah itu turut merencatkan pembangunan ekonomi di wilayah yang bergolak. Dalam konteks ini, Malaysia sentiasa peka dengan perkembangan yang berlaku kerana dikhuatiri sekiranya pergolakan yang tercetus diluar kawalan pihak berkuasa keselamatan Thailand, ia akan mendorong kemasukan secara beramai-ramai penduduk dari wilayah yang bergolak ke Malaysia. Kemasukan penduduk ini yang menyebabkan banjir warga Thailand di Malaysia secara tidak terkawal sudah semestinya memberi kesan kepada aspek sosial dalam negara dan menyumbang peningkatan statistik kadar jenayah negara seterusnya mengancam keselamatan masyarakat tempatan. Situasi ini tidak mustahil boleh berlaku terutamanya apabila warga asing ini gagal mendapatkan pekerjaan serta tidak mempunyai pendapatan yang tetap sehingga mendorong mereka melakukan aktiviti jenayah domestik untuk kelangsungan hidup. PDRM melalui pemantauannya mendapati kebanyakan restoran-restoran tomyam di Malaysia diusahakan oleh warga Thailand yang

menggaji pekerja di kalangan penduduk dari selatan Thailand, ada sebilangannya tidak mempunyai permit kerja mahupun dokumen perjalanan yang sah untuk berada dan bekerja di Malaysia.

Hal ini turut disokong oleh pegawai MKN dalam sesi temu bual bersamanya pada 9 Disember 2020.

“Pergolakan di selatan Thailand berpotensi menjadi ancaman keselamatan negara disebabkan faktor kedudukan sempadan darat antarabangsa Malaysia - Thailand. Ia turut menjejaskan aspek sosial dan ekonomi negara. Oleh itu, melalui platform Jawatankuasa Pengurusan Keselamatan Sempadan Darat dan Jawatankuasa Perancang Gerakan Kebangsaan adalah strategi yang diambil oleh kerajaan Malaysia dalam mengawal selia sempadan negara.”

(Temu bual bersama pegawai MKN pada 9 Disember 2020).

Bagi AKSEM keunikan ekosistem sempadan antarabangsa Malaysia – Thailand yang meliputi faktor-faktor sejarah, budaya, ekonomi, geografi, agama, politik dan sosial mampu mengancam keselamatan negara. Ia dikaitkan dengan rutin harian penduduk selatan Thailand yang sentiasa berulang alik di antara kedua-dua negara. Malah laluan yang digunakan adalah laluan haram serta diluar kawalan pihak berkuasa keselamatan kedua-dua negara.

Cabaran, Penambahbaikan dan Strategi

PDRM tidak menafikan turut berdepan dengan cabaran dalam mengawal serta menguatkuasakan kawalan sempadan negara. Antaranya adalah terdapat pelbagai agensi penguatkuasa yang menjalankan tugas kawalan keselamatan sempadan yang menyebabkan pertindihan fungsi serta kurang penyelarasan. Setiap agensi ini akan ditadbir dan diketuai oleh komander masing-masing. Selain itu, kekangan seperti kekurangan sumber, keanggotaan, logistik, sistem serta tiada perkongsian maklumat risikan antara agensi turut menjadi halangan dalam usaha memperkasakan kawalan sempadan negara. Justeru, dalam usaha penambahbaikan, PDRM mencadangkan supaya tanggungjawab kawalan keselamatan dalam negeri dibawah pentadbiran PDRM dan Angkatan Tentera Malaysia (ATM). Manakala agensi lain seperti Jabatan Imigresen Malaysia (JIM), Jabatan Kastam Diraja Malaysia (JKDM), Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara (PERHILITAN) Semenanjung Malaysia, Jabatan Perkhidmatan Kuarantin dan Pemeriksaan Malaysia (MAQIS), Lembaga Perindustrian Kayu Malaysia (MTIB) dan Lembaga Perlesenan Tenaga Atom (AELB) disatukan di bawah satu pengurusan yang diselia oleh PDRM.

Cabaran lain pula adalah mengenalpasti serta mengawal ‘laluan tikus’ yang banyak serta berubah-ubah. Keadaan ini menyebabkan pasukan keselamatan perlu sentiasa bergerak sama ada pada waktu siang mahupun malam. Tindakan ini melibatkan keanggotaan yang ramai serta aset yang mampu bergerak dengan pantas dan cekap. Malah, pasukan keselamatan turut berdepan dengan cabaran untuk mengenal pasti ahli kumpulan gerakan pemisah yang cuba memasuki negara melalui laluan yang sah. Isu ini hanya dapat diatasi melalui perkongsian maklumat risikan di antara pasukan keselamatan Malaysia dengan Thailand. Hasil perkongsian maklumat risikan dapat dilihat apabila pasukan keselamatan Malaysia telah berjaya menahan mantan ketua kumpulan gerakan pemisah, PULO iaitu Sama-ae Thanam atau dikenali sebagai Ismail Ternang kerana disyaki terlibat dengan unsur-unsur yang mengancam keselamatan

negara Malaysia pada 20 Jun 2017 (Wassana Nanuam & Abdullah Benjakat 2017). Beliau ditangkap semasa sedang melawat saudaranya di utara Perak. Sebelum penangkapannya, pihak berkuasa Malaysia telah menahan sekumpulan penduduk di Kelantan kerana disyaki terlibat dengan jenayah penyeludupan senjata. Siasatan mendapati salah seorang daripada mereka telah berhubung dengan mantan ketua ini.

Isu berkaitan integriti anggota yang bertugas di sempadan sentiasa menjadi perkara yang dibincangkan. Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA) selaku jabatan yang bertanggungjawab dalam urusan pengurusan dan pembangunan sumber manusia sektor awam telah mengeluarkan panduan pertukaran pegawai awam melalui Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 3 Tahun 2004, Panduan Pertukaran Pegawai Awam (JPA 2004). Tujuan arahan tersebut dikeluarkan adalah bagi membantu memperkaya dan memperluaskan tugas (*job enrichment and job enlargement*) pegawai yang mampu mempelbagaikan pengalaman dan salah satu proses pembelajaran untuk kemajuan kerjaya mereka. Selain itu, pertukaran pegawai awam juga dapat mencegah daripada berlakunya penyelewengan, penyalahgunaan kuasa dan rasuah. PDRM turut menjelaskan anggota pasukan keselamatan yang bertugas di kawasan sempadan perlu ditapis dan memiliki sifat seorang yang amanah, jujur dan bertanggungjawab bagi mengelakkan berlakunya penyelewengan dan menjadi tali barut kumpulan gerakan pemisah.

Pergolakan ini melibatkan serangan termasuklah secara tembakan mahupun pengeboman. Oleh itu, PDRM akan sentiasa melakukan pemantauan di kawasan sempadan Malaysia – Thailand bagi memastikan tiada penduduk di negara ini menjadi tali barut atau memberi bantuan kepada kumpulan gerakan pemisah melalui Operasi Wawasan. Operasi ini adalah bagi mengekang berlakunya sebarang aktiviti yang menyalahi undang-undang yang tidak sahaja tertumpu kepada kemasukan anggota kumpulan gerakan pemisah atau penjenayah secara haram melalui ‘laluhan tikus’, malah ia turut membentasi aktiviti penyeludupan barangan kontraband, ketum dan senjata api. Berdasarkan risikan dan pemerhatian PDRM, terdapat lebih kurang 88 pengkalan haram di sekitar Rantau Panjang, Jeram Perdah dan Pengkalan Kubor yang berisiko menjadi laluhan haram anggota kumpulan gerakan pemisah dan penjenayah untuk memasuki negara serta aktiviti penyeludupan. Bagi ahli kumpulan gerakan pemisah yang ditangkap kerana memasuki Malaysia secara haram, mereka akan ditahan serta dikenakan pertuduhan dan dijatuhkan hukuman di bawah Seksyen 6(3) dan Seksyen 6(1)(c) Akta Imigresen 1959/1963 kerana kegagalan mengemukakan dokumen pengenalan diri dan perjalanan yang sah. Sebagai tambahan, sekiranya kegiatan ahli kumpulan gerakan pemisah ini menimbulkan ancaman keselamatan dan memudaratkan keselamatan negara, mereka boleh didakwa dan dituduh di bawah Akta Kesalahan Keselamatan (Langkah-Langkah Khas) 2012 (*Security Offences (Special Measures) Act 2012*).

Dari segi kesiapsiagaan pasukan keselamatan negara dalam mengawal sempadan negara, Pasukan Gerakan Am (PGA) telah menambah kekuatan anggota di Kompleks Imigresen, Kastam, Kuarantin dan Keselamatan (ICQS) di sempadan Malaysia – Thailand. Selain itu, Pasukan Polis Marin turut memperkukuhkan hubungan kerjasama dengan pihak *Royal Marina Thai Police* (RMTP) bagi memastikan keselamatan kawasan perairan dan sempadan negara berada dalam keadaan selamat dan terkawal.

Cabaran dan halangan juga dihadapi oleh AKSEM seperti pertindihan fungsi yang berlaku kerana AKSEM sebagai agensi utama dalam kawalan sempadan. Agensi selain daripadanya seperti PDRM, JIM dan JKDM telah wujud lebih awal. Oleh itu, wujud sentimen senioriti di kalangan anggota semasa menjalankan tugas atau diberikan arahan oleh agensi lain. Walau bagaimanapun, dalam mengatasi isu tersebut, AKSEM menggunakan kebijaksanaan dari segi kepimpinan dan perancangan yang baik dalam pengurusannya. Oleh itu, walaupun

soal senioriti ini wujud tetapi ia dapat diatasi dengan baik dan dalam masa yang sama kawalan keselamatan sempadan sentiasa berada di tahap yang optimum.

Selain daripada kewujudan ‘laluhan tikus’ yang banyak dan berselerak, ia ditambah dengan keadaan bentuk muka bumi di sempadan Malaysia yang luas dan terbuka adalah cabaran yang dihadapi oleh AKSEM. Sempadan darat Malaysia – Thailand di dalam zon tanggungjawab AKSEM dengan jajaran sepanjang 662 km dapat dibahagikan kepada sempadan sungai, bukit bukau serta hutan tebal.

Jadual 4: Bilangan laluhan haram

BIL.	DAERAH & NEGERI	BILANGAN LALUAN HARAM
KELANTAN		
1.	Rantau Panjang	69
2.	Pengkalan Kubor	36
3.	Bukit Bunga	25
JUMLAH		130
PERLIS		
1.	Kuala Perlis	1
2.	Wang Kelian	1
3.	Padang Besar	2
4.	Chuping	2
JUMLAH		6
KEDAH		
1.	Bukit Kayu Hitam	1
JUMLAH		1

Sumber : AKSEM (2020)

PERBINCANGAN

Situasi konflik hari ini boleh ditambah baik dengan penglibatan kedutaan asing dalam program pembasmian kemiskinan di wilayah selatan Thailand. Program ini mampu membantu golongan wanita dan kanak-kanak yang telah kehilangan tempat bergantung disebabkan ketua keluarga mereka terbunuh atau ditahan oleh pihak berkuasa Thailand. Secara tidak langsung mereka mampu untuk bangkit semula daripada kehidupan yang sukar kepada yang lebih baik. Aktiviti melalui penjaan dan pemerkaaan ekonomi mampu menjadikan kaum wanita sebagai agen pendamaian kepada keluarga dan masyarakat sekeliling.

Sejak tahun 2013, Malaysia telah memainkan peranan aktif sebagai mediator dalam rundingan damai. Pendekatan keamanan yang digunakan adalah sebagai pemudah cara dialog antara wakil daripada kedua-dua belah pihak yang berbeza pendapat dan kehendak supaya ia dapat dibincangkan bersama. Ini kerana bagi Malaysia, jika pergolakan diluar kawalan, ia sudah semestinya menyebabkan penduduk di wilayah yang bergolak mencari perlindungan di Malaysia yang akhirnya menjejaskan keselamatan negara. (Temu bual bersama pegawai PDRM pada 7 Januari 2021).

Pelbagai hubungan kerjasama telah terjalin di antara kerajaan Malaysia dengan Thailand melalui kerjasama keselamatan dua hala. Sekiranya pergolakan ini tidak ditangani, keselamatan negara akan tergugat tetapi jika Malaysia mencampuri urusan ini, ia seolah-olah Malaysia telah mencampuri urusan dalaman negara jiran. Ia bertentangan dengan prinsip yang diamalkan oleh ASEAN iaitu tidak mencampuri urusan dalaman negara anggota. Ini dapat ditunjukkan melalui kejadian yang berlaku pada 31 Ogos 2005 apabila seramai 131 orang

penduduk selatan Thailand telah melarikan diri ke Malaysia. Walau bagaimanapun, kerajaan Malaysia ketika itu mengambil pendekatan memberi perlindungan atas dasar tanggungjawab mereka ini perlu dilindungi dan mempraktikkan hak asasi manusia (Ruhanas Harun 2009).

Usaha Malaysia menyokong serta membantu Thailand dalam menangani pergolakan di wilayah selatan melalui penglibatan Tun Mahathir Mohamad dalam Rundingan Damai Langkawi yang telah diadakan di Konsulat Diraja Thai Langkawi pada 26 dan 27 Januari 2006. Turut serta dalam rundingan ini adalah Pengarah Agensi Perisikan Thai, Jeneral Vaipot Srinual, Shazryl Eskay serta wakil daripada kumpulan pemisah BERSATU (gabungan Barisan Revolusi Kebangsaan (BRN)), PULO, Barisan Pembebasan Islam Patani (BIPP) dan Gerakan Mujahideen Islam Patani (GMIP). Intipati rundingan tersebut adalah BERSATU diingatkan supaya tidak lagi menyentuh isu tuntutan kemerdekaan tetapi hanya boleh menuntut kuasa autonomi daripada pihak pemerintah. Keputusannya, satu Draf Rundingan Damai Fasa 1 telah ditandatangani oleh pihak-pihak yang terlibat pada 14 Februari 2006. Usaha ini terhenti apabila berlaku pergolakan politik di Thailand yang melibatkan Thaksin Shinawatra dengan Surayud Chulanoth. Atas sebab tersebut, objektif asal iaitu rundingan damai masih tergantung kerana salah satu pihak bergolak tidak serius dan lebih mementingkan soal politik daripada usaha pendamaian (Mohd Roslan & Hamidah Jalani 2017).

Selain itu, usaha berterusan daripada Malaysia melalui penubuhan Task Force pada Januari 2007 melibatkan Surayud Chulanoth bersama-sama Tun Abdullah Ahmad Badawi, (Ibid 2017). Dalam usaha ini, Malaysia telah menubuhkan Task Force 2010 (Malaysia) yang memainkan peranan dalam menyelaras bantuan kepada kerajaan Thailand manakala pihak Thailand pula menubuhkan Task Force 960 (Thailand) yang berfungsi sebagai penyelararas untuk memudahkan proses kerjasama antara kedua-dua negara. Task Force 2010 (Malaysia) telah melaksanakan tanggungjawabnya melalui pendekatan pendidikan kepada masyarakat Melayu Islam di selatan Thailand. Antara usaha yang digembeling adalah menyelaras program lawatan untuk imam, guru agama dan ketua-ketua kampung melihat pembangunan dan ketenteraman penduduk Kuala Lumpur. Malah, badan ini telah menganjurkan Program Latihan Kemahiran Giat Mara pada Disember 2007 dengan kumpulan perintis seramai 15 orang belia dari selatan Thailand yang telah berjaya menamatkan program ini. Program ini memberi peluang kepada golongan belia di selatan Thailand untuk menambah ilmu serta mengasah bakat mereka dalam kursus seperti fabrikasi logam, pembuatan perabot, teknologi bangunan dan mereka pakaian. Seterusnya pada 31 Ogos 2008, kerajaan Malaysia telah memperkenalkan Program Latihan Pembantu Jururawat di Universiti Kuala Lumpur *Royal College of Medicine* Perak (UniKL RCMP) melibatkan penyertaan daripada 40 belia wanita dari selatan Thailand dengan pembiayaan sepenuhnya daripada Task Force 2010 (Malaysia) bagi tempoh kursus selama satu (1) tahun.

Di peringkat antarabangsa pula, *Organisation of Islamic Cooperation* (OIC) turut mengambil perhatian serius berhubung konflik yang telah berlaku seperti tragedi Masjid Kerisek di Narathiwat, peristiwa berdarah Tak Bai dan beberapa insiden lain sehingga menyebabkan kematian dan kecederaan terutamanya kepada orang awam yang beragama Islam. OIC telah mengeluarkan beberapa kenyataan media yang menentang sekeras-kerasnya kejadian keganasan seperti ini dan menyeru kepada kerajaan Thailand supaya diadakan sesi dialog damai dalam menyelesaikan konflik yang melanda masyarakat Melayu Islam di selatan Thailand. Selain itu, desakan OIC juga supaya mereka ini diberikan hak sama rata, taraf hidup dari segi ekonomi serta sosial yang lebih baik seperti mana rakyat Thailand yang lain. OIC mencadangkan supaya kerajaan Thailand menyediakan pampasan sebagai ganti rugi kepada keluarga yang kehilangan ahli keluarga disebabkan insiden yang berlaku. Selain itu,

masyarakat Melayu Islam perlu diberikan hak bersuara serta kebebasan untuk menjalani serta mengamalkan budaya dan bahasa mereka (Imtiyaz Yusuf 2007).

Setelah berlakunya perubahan kepada kepimpinan Thailand yang diterajui oleh Surayud Chulanoth, terdapat beberapa pembaharuan hasil daripada cadangan dan pandangan OIC seperti perubahan pendekatan kerajaan Thailand kepada penduduk di selatan Thailand dengan memberikan kerjasama untuk menyelesaikan konflik dalam bentuk inisiatif kebajikan, ekonomi, sosial dan pendidikan. Dalam cadangan OIC juga turut menekankan supaya penduduk Melayu Islam menghormati kedaulatan undang-undang yang ditetapkan oleh pihak pemerintah Thailand supaya kesepaduan bersama ini dapat dikekalkan.

Association of South East Asian Nations (ASEAN) sebagai badan yang menyatukan semua negara di rantau Asia Tenggara turut membantu dalam hal-hal berkaitan pergolakan selatan Thailand. Amalan di dalam ASEAN berteraskan kepada lima (5) prinsip asas iaitu menyelesaikan masalah tanpa menggunakan kekerasan, autonomi serantau, tidak campur tangan dalam hal ehwal dalaman negara ahli, tidak menubuhkan pakatan ketenteraan dan 'ASEAN Way'. Dalam hal ini 'ASEAN Way' adalah merujuk kepada proses membuat sesuatu keputusan di kalangan negara anggota melalui musyawarah, konsultasi atau muafakat (Nor Azizan Idris, Zarina Othman & Rashila Ramli 2011). Oleh itu, peranan yang dimainkan oleh negara-negara anggota ASEAN amat penting untuk mendesak kerajaan Thailand bersungguh-sungguh menyelesaikan konflik dalaman ini (Ghazali 2013). Tidak dinafikan, sehingga kini ASEAN masih berdepan dengan cabaran iaitu dengan dasar yang dipersetujui bersama oleh negara-negara anggota ASEAN 'non-interference' yang tidak menggalakkan ASEAN masuk campur dalam urusan dalaman negara anggota. Oleh itu, kaedah yang terbaik adalah melalui rundingan dua hala yang lebih praktikal (Ruhanas 2009).

Walaupun kerajaan Malaysia telah berubah iaitu daripada pemerintahan kerajaan Barisan Nasional kepada kerajaan Pakatan Harapan semasa keputusan Pilihan Raya Umum tahun 2018 kemudian bertukar sekali lagi kepada kerajaan Perikatan Nasional yang mula memerintah pada Mac 2020, peranan Malaysia sebagai fasilitator masih kekal selari dengan dasar dan strategi yang berkuatkuasa. Hal ini diperkukuhkan dengan kenyataan oleh Ketua Sekretariat *Joint Working Group Peace Dialogue Process on Southern Thailand* (JWG-PDP), pegawai dari MKN yang ditemu bual pada 9 Disember 2020 menjelaskan kerajaan Thailand telah mengiktiraf dan memberikan mandat kepada kerajaan Malaysia secara rasminya pada 28 Februari 2013 sebagai fasilitator bagi Proses Dialog Damai Selatan Thailand. Selain itu, Malaysia bukan sahaja berperanan sebagai fasilitator malah turut memberikan konsultasi kepada kumpulan panel dan pihak-pihak yang berkepentingan yang terlibat di dalam proses dialog damai tersebut. Peranan yang dilaksanakan oleh Malaysia ini telah melebihi peranannya sebagai fasilitator mahupun mediator.

KESIMPULAN

Malaysia sehingga kini masih kekal sebagai sebuah negara yang selamat dan aman walaupun pelbagai ancaman yang kompleks mampu menggugat keselamatan negara. Oleh itu, Malaysia perlu melindungi nilai terasnya seperti kedaulatan dan keutuhan wilayah serta keselamatan rakyat. Ke arah tersebut, Malaysia telah mengariskan strategi utama dalam memastikan nilai teras negara terjamin melalui strategi memelihara kedaulatan wilayah dengan meningkatkan kawalan keselamatan di kawasan strategik di darat, udara dan laut. Kajian ini jelas menunjukkan pergolakan di negara jiran mampu mengancam keselamatan negara. Walau bagaimanapun, kerjasama antara agensi di peringkat tempatan serta kolaborasi antarabangsa

terutamanya dengan agensi keselamatan Thailand mampu membendung pergolakan ini memberikan implikasi kepada Malaysia terutamanya di kawasan yang bersempadan seperti Pengkalan Kubor, Kelantan. Malah, dengan penggunaan teknologi kawalan sempadan seperti dron mampu meningkatkan pemantauan di kawasan sempadan serta capaian yang lebih luas ke kawasan yang tidak mampu dilalui oleh anggota keselamatan. Di samping itu, masih terdapat cabaran yang perlu dihadapi oleh pasukan keselamatan negara seperti jajaran sempadan darat yang panjang, bentuk muka bumi yang menyukarkan usaha kawalan secara tradisional iaitu kawalan dengan rondaan oleh anggota keselamatan, kepelbagaian 'lalu lintas' serta tahap integriti anggota yang bertugas di sempadan. Segala kekangan yang dihadapi ini perlu diperhalusi dan diperkukuhkan dengan komitmen yang tinggi daripada semua pihak termasuklah kerajaan Malaysia, kerajaan Thailand, pasukan keselamatan negara, badan-badan antarabangsa seperti OIC, ASEAN dan lain-lain agar kedaulatan dan keutuhan negara sentiasa terjamin dan masyarakat dapat terus hidup dengan aman dan damai.

RUJUKAN

- Abdullah Zakaria Ghazali. 2008. Konflik politik di selatan Thailand, 1900-1954: Satu Perspektif Sejarah. Dlm. Abdullah Zakaria Ghazali & Zulkarnain Abdul Rahman (pnyt.). *Konflik Dunia Abad ke-20*, hlm. 348-423. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Adie Sufian Zulkefli. 2015. Polis jumpa 20 kubur mangsa pemerdagangan manusia di Wang Kelian. *Astro Awani*, 22 Ogos: 2.
- Anon. 2020. Perintah darurat di selatan Thailand dilanjutkan. *Berita Harian*, 16 September: 3.
- Anon. 2020. Rundingan damai selatan Thailand diteruskan minggu ini. *Berita Harian*, 2 Mac: 17.
- Anon. 2018. Selatan Thailand digegarkan beberapa serangan bom. *Berita Harian*, 21 Mei: 8.
- Anon. 2004. Thai mosque killings criticised. *BBC News*, 28 Julai: 23.
- Azhar Ahmad, Jayum Jawan, Azmi Awang. 2012. Konflik Selatan Thailand Pasca Thaksin Shinawatra. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 39 (2), hlm. 73-95.
- Azlinariah Abdullah. 2020. Sukarnya mahu damai di selatan Thailand. *Astro Awani*, 8 Januari: 21.
- Barry Buzan. 1991. *People, State and Fear. The National Security Problem in International Relations*, Harvester Wheatsheaf, London.
- Barry Buzan, Ole Waever & Jaap de Wilde. 1998. *Security: A new framework for analysis*. Colorado: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Bernama. 2017. Thai military: Former separatist leader arrested in Malaysia. *The Star*, 22 Jun: 9.
- Caroline Thomas. 1992. *Third World Security* dalam Roger Carey dan Trevor C. Salmon, *International Security in the Modern World*. New York: St. Martin.
- Caroline Ziemke-Dickens and Julian Droogan. 2010. Asian Transnational Security Challenges: Emerging Trends, Regional Visions.
- Che Mohd Aziz Yaacob, Mohammad Zaki Ahmad. 2019. Transformasi Isu Dalam Penyelesaian Konflik Patani di Selatan Thailand. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 1 (46), hlm. 131-154.

- Che Mohd Aziz Yaacob. 2013. Aggressive Conflict in Southern Thailand: Roots of Hostility and Aggression. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 2 (40), hlm. 24-43.
- Che Mohd Aziz bin Yaacob. 2013. Transformasi Gerakan Pemisah dan Potensi Penyelesaian Konflik di Selatan Thailand.
- Che Mohd Aziz Yaacob. 2012. Asimilasi bangsa Melayu di Patani: Keberkesanan dasar dan survival budaya minoriti. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 1 (39), hlm. 97-123.
- Che Mohd Aziz Yaacob. 2011. Isu dan Penyelesaian: Konflik Pemisah di Selatan Thailand. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 1 (38), hlm. 13-33.
- Emmers, Ralf. 2010. *Securitization, Contemporary Security Studies*.
- Ghazalee bin Husin Al-Jihee. 2013. Konflik di Selatan Thailand: Satu Kajian dan Analisis Demostrasi Takbai.
- Giraldo, J. & Harold Trinkunas. 2007. Transnational Crime. Dlm. Alan Collins (pnyt.). *Contemporary Security Studies*. Oxford: Oxford University Press.
- Haslindawati Saari. 2017. Marginalisasi Terhadap Masyarakat Minoriti Di Selatan Thailand: Satu Kajian Terhadap Dasar Pemerintahan Thailand (Siam) dan Isu-Isu Konflik Ke Atas Masyarakat Islam Patani.
- Hassan Omar. 2014. Konflik tiga wilayah menuntut keikhlasan Kerajaan Thailand. *Berita Harian*, 1 Oktober: 5.
- Hassan Omar. 2014. Rundingan damai di Selatan Thailand tiada kesudahan. *Berita Harian*, 25 Ogos: 8.
- Imtiyaz Yusuf. 2007. The Southern Thailand Conflict and the Muslim World. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 27(2): 319-339.
- Inspektor Mastura binti Abdul Basher. 2021. Pergolakan selatan Thailand ke atas keselamatan Malaysia, Putrajaya. Polis Diraja Malaysia. Temu bual, 7 Januari.
- International Crisis Group. 2020. *Southern Thailand's Peace Dialogue: Giving Substance to Form*. Brussels, Belgium.
- International Crisis Group. 2017. *Jihadism in Southern Thailand: A Phantom Menace*. Brussels, Belgium.
- Irwan Muhammad Zain. 2020. Penggunaan dron berjaya tingkatan tangkapan. *Astro Awani*, 21 Disember: 9.
- John Funston. 2010. Malaysia and Thailand's Southern Conflict: Reconciling Security and Ethnicity. *Contemporary Southeast Asia*, 32(2): 234-257.
- Kamarulnizam Abdullah (pnyt.). 2012. *Keselamatan Nasional Malaysia*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mahmud Embong. 2008. Insurjensi komunis di sempadan Malaysia-Thailand. Dlm. Abdullah Zakaria Ghazali & Zulkarnain Abdul Rahman (pnyt.). *Konflik Dunia Abad ke-20*, hlm. 424-456. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Malaysia. 2019. Dasar Keselamatan Negara.
- Malaysia. 2017. Akta Agensi Kawalan Sempadan Malaysia. (Akta 799).
- Malaysia. 2004. Pekeliling Perkhidmatan Bilangan 3 Tahun 2004, Panduan Pertukaran Pegawai Awam.
- Mohamad Fakri Che Sulaiman. 2009. Pergolakan di Selatan Thailand sewaktu pemerintahan Thaksin dan impaknya ke atas keselamatan insan. Tesis S. Sn. Sosial, Analisis Strategi dan Keselamatan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Mohd Ainuddin Iskandar Lee Abdullah. 2002. Gerakan Pemisah Asia Tenggara: Satu Perbandingan Cabaran Di Pattani, Thailand dan Timor Timur, Indonesia. *Jurnal Pembangunan Sosial*, Universiti Utara Malaysia.
- Mohd Fadli bin Jamaludin. 2020. Pergolakan selatan Thailand ke atas keselamatan Malaysia, Putrajaya. Ketua Sekretariat Joint Working Group Peace Dialogue Process on Southern Thailand (JWG-PDP), Majlis Keselamatan Negara, Jabatan Perdana Menteri. Temu bual, 9 Disember.
- Mohd Irwan Syazli Saidin, Mohammad Agus Yusoff. 2020. Separatisme dan Terorisme di Asia Tenggara: Kajian Kes GAM, MILF dan PULO. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 47(2): 1-22.
- Mohd Ridzuan bin Mohd Zain. 2020. Penubuhan Agensi Kawalan Sempadan Malaysia, Putrajaya. Temu bual, 28 Oktober.
- Mohd Roslan Mohd Nor, Hamidah Jalani. 2017. Konflik Selatan Thailand: Peranan Malaysia Sebagai Negara Jiran. *Jurnal Hadhari*, 9(1): 157-169.
- Nicole Girard. 2018. Thailand: As violence in the south continues, emigration from the region increases. Dlm. Peter Grant (pnyt.). *Minority and Indigenous Trends 2018*, hlm. 69-74. Minority Rights Group International.
- Nor Azizan Idris & Zarina Othman. 2015. Migrasi antarabangsa dan keselamatan di Malaysia: daripada keperluan sosio ekonomi kepada perpektif keselamatan. Dlm. Zarina Othman & Nor Azizan Idris (pnyt.). *Migrasi dan Keselamatan*, hlm. 1-24. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Nor Azizan Idris, Zarina @ Zairina Othman & Rashila Haji Ramli. 2011. Konstruktivisme Sosial dan Hubungan Antarabangsa Malaysia. *Akademika*, 18(1): 39-50.
- Pisalasupongs Pantanin. 2009. Peacemaking Operations in Southern Thailand. Tesis, Golden Gate University School of Law.
- Pitsuwan, S. 1982. Islam and Malays Nationalism: A Case Study of the Malay-Muslim of Southern Thailand. Tesis Ph.D, Harvard University.
- Ramli Dollah & Eko Prayitno Joko. 2015. Dasar 'Memakmurkan Jiran' dan penglibatan Malaysia dalam proses keamanan di selatan Filipina. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 42(1): 77-112.
- Ramli Dollah, Wan Shawaluddin Wan Hassan, Diana Peters & Marja Azlina Omar. 2003. Pendatang Filipina di Sabah: Satu pemerhatian dari sudut keselamatan. *JATI*, 8(2003): 223.
- Rashila Ramli & Nor Azizan Idris (pnyt.). 2013. *Keselamatan Insan di Malaysia dan Indonesia dari Pemerdagangan Manusia ke Pemanasan Global*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ruhanas Harun. 2017. Konflik Selatan Filipina: Isu, Cabaran dan Penyelesaian. *Journal of Nusantara Studies*, 2(2): 66-78.
- Ruhanas Harun. 2009. Peningkatan Keselamatan Bersama Melalui Kerjasama Duahala Malaysia dan Negara-Negara Jiran. *Jebat: Malaysian Journal of History, Politics & Strategic Studies*, 36(2009): 16-40.
- Seri Intan Othman. 2013. Konflik Selatan Thailand rumit. *Berita Harian*, 16 November: 6.
- Sity Daud, Zarina @ Zairina Othman & Rashila Ramli. 2015. *Human Security & Peace in Archipelagic Southeast Asia*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Supritenden Gun Kan Seng. 2020. Penubuhan Agensi Kawalan Sempadan Malaysia, Putrajaya. Temu bual, 28 Oktober.

- The Asia Foundation. 2013. *The contested corners of Asia. Subnational conflict and international development assistance. The case of Southern Thailand*. San Fransisco: The Asia Foundation.
- Thierry Balzacq, Sarah Leonard, Jan Ruzicka. 2016. *'Securitization' revisited: theory and cases*.
- Wan Shawaluddin Wan Hassan & Ramli Dollah. 2008. Isu-isu keselamatan Sabah dan impak kepada Malaysia. *JATI*, 13(2008): 49-67.
- Wan Shawaluddin Wan Hassan & Zaini Othman. 2009. Ketidakstabilan Negara Jiran dan Kesannya kepada Keselamatan Malaysia. *SOSIOHUMANIKA*, 2(1): 59-74.
- Wan Zailan Kamaruddin Wan Ali & Ahmad Zuhdi Ismail. 2012. Islam dan masyarakat Muslim di Filipina: Kajian mengenai isu dan cabaran dalam pemikiran Islam era glibalisasi.
- Wassana Nanuam & Abdullah Benjakat. 2017. Malaysians arrest former leader of PULO separatist group. *Bangkok Post*, 22 Jun: 4.
- Zarina Othman, Md. Mahbubul Haque & Bakti Mat. 2019. *Rohingya Survivors Regional Security Implication of Gender Based Violence*. Negeri Sembilan: Universiti Sains Islam Malaysia (USIM) Press.
- Zarina Othman, Mohd Kamal Omar, Firdaus Abdul Jabar, Nor Azizan Idris. 2016. Memelihara keselamatan Negara Malaysia: Peristiwa Lahad Datu, Sabah. *Malaysian Journal of Society and Space* 12(7): 147-159.
- Zarina Othman & Nor Azizan Idris (pnyt.). 2015. *Migrasi dan Keselamatan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

MAKLUMAT PENULIS

MOHD FIRDAUS BIN SHAHRI

Pelajar Sarjana di Pusat Kajian Sejarah, Politik dan Hal Ehwal Antarabangsa,
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia.
mohdfirdausshahri@gmail.com

DR. MOHD IKBAL BIN MOHD HUDA

Pusat Kajian Sejarah, Politik dan Hal Ehwal Antarabangsa.
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia.
ibahuda@ukm.edu.my